

LIETUVOS RESPUBLIKOS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316
PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-1985 1, 2 IR 3 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ
PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1985 1, 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau - VTĮP) ir su juo susijusiais įstatymų projektais, kurie reglamentuoja valstybės pareigūnų garantijas, siekiama suvienodinti socialines garantijas bei bendrųjų nuostatų (t. y. nuostatos dėl veiklos ir tarnybinės etikos principų, nepriekaištingos reputacijos, informavimo apie tarnybos sąlygas, skatinimo ir apdovanojimo, tarnybinių nusižengimų tyrimo, atsakomybės ir nuobaudų, žalos atlyginimo, atostogų, tarnybos stažo, valstybės tarnautojų statuso atkūrimo, materialinės pašalpos, išeitinės išmokos atleidimo atveju sukakus 65 metams, kompetencijų ugdymo, kvalifikacijos tobulinimo tiek, kiek jų statuso ir socialinių garantijų pareigūnų veiklą reglamentuojančių specialiųjų įstatymų nuostatos) taikymą su valstybės tarnautojais. Valstybės pareigūnai iš esmės yra valstybės tarnautojai, nes jų pareigos yra susiję su valstybės funkcijų vykdymu, siekiant užtikrinti viešųjų interesų apsaugą ir gerovę.

Valstybės funkcijas vykdančiose institucijose dirba asmenys: valstybės pareigūnai, vykdantys funkcijas įgyvendinant valstybės valdžią, ir valstybės tarnautojai, atliekantys viešojo administravimo funkcijas arba padedantys valstybės ar vietos valdžią įgyvendinti asmenims atlikti jiems nustatytas funkcijas. Daugeliui valstybės pareigūnų Lietuvos Respublikos Konstitucijoje yra nustatyta ypatinga – konstitucinė atsakomybė. Valstybės pareigūnai, vykdantys funkcijas įgyvendinant valstybės valdžią, nuo visų kitų institucijose, per kurias vykdomos valstybės funkcijos, dirbančių asmenų skiriasi ne tik vykdomomis funkcijomis, bet ir atsakomybės atžvilgiu. Kiti asmenys, dirbantys institucijose, per kurias vykdomos valstybės funkcijos, sudaro valstybės tarnautojų korpusą. Valstybės tarnyba yra šių asmenų profesinė veikla, susijusi su viešojo intereso garantavimu. Valstybės pareigūnų statusas yra skirtingas nei valstybės tarnautojų, tačiau atsakomybės ir socialinių garantijų reguliavimu jie yra panašesni nei Lietuvos Respublikos darbo kodekse reguliuojami santykiai privačiame sektoriuje, kai pagal darbo sutartis įdarbintų darbuotojų pagrindinis tikslas yra gauti atlyginimą už atliktą darbą, o ne valstybės funkcijų atlikimas.

Siekdami suvienodinti visų valstybės pareigūnų socialines garantijas bei atsižvelgdami į tai, kad valstybės pareigūno statusas yra ypatingas ir jam nustatytos garantijos yra artimesnės valstybės tarnautojams nustatytoms garantijoms, VTĮP siūloma išplėsti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo (toliau – VTĮ) taikymą valstybės pareigūnams, specialiuose įstatymuose suvienodinant tam tikras nuostatas.

Kartu su VTĮP teikiama:

1) Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo Nr. VIII-950 6, 7, 9, 10, 19, 22, 25, 28 straipsnių ir V skirsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 9¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-1997 3, 8 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

2) Lietuvos Respublikos Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo Nr. VIII-238 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

3) Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 148 straipsnio pakeitimo ir 22 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo Nr. XIV-2005 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

4) Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymo Nr. IX-2453 4 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

5) Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

- 6) Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo Nr. VIII-1328 6¹ straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1988 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 7) Lietuvos Respublikos valstybinės lietuvių kalbos komisijos įstatymo Nr. I-108 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 8) Lietuvos Respublikos kultūros tarybos įstatymo Nr. XI-2218 6, 7, 10 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1996 pakeitimo įstatymo projektas;
- 9) Lietuvos Respublikos kultūros tarybos įstatymo Nr. XI-2218 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 10) Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 3, 4, 25 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 11) Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo Nr. X-1666 12 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 12) Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo Nr. X-1666 5, 6, 12, 13, 15, 16, 18, 20, 23, 241 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2169 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 13) Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo Nr. VIII-730 2, 7, 8, 9, 11, 13, 14 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 8¹ straipsniu Nr. XIV-2016 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 14) Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo Nr. VIII-730 5 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 15) Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso 7, 34, 36, 37, 41, 54, 63, 79, 80, 131, 132, 135, 138 ir 143 straipsnių pakeitimo konstitucinio įstatymo projektas;
- 16) Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 15, 17 ir 82¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 17) Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 2, 47 ir 49 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1989 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 18) Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo Nr. IX-2135 6 ir 37 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 19) Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 94 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2002 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 20) Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo Nr. VIII-1099 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 21) Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo Nr. IX-1826 16, 18, 20, 21 ir 29 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1992 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 22) Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo Nr. IX-1826 15 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 23) Lietuvos Respublikos šeimos stiprinimo įstatymo Nr. XIII-700 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 24) Lietuvos Respublikos žvalgybos kontrolierių įstatymo Nr. XIV-868 9, 10, 26 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 25) Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymo Nr. VIII-1708 5, 6, 8, 9, 12, 26, 27 straipsnių ir šeštojo skirsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1998 1, 3 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;
- 26) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo Nr. VIII-1031 4 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. IV-1994 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;
- 27) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo Nr. VIII-1031 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu VTĮ valstybės pareigūnams visa apimtimi netaikomas, VTĮ numatytas atskirų nuostatų taikymas, t. y. VTĮ 5 straipsnio nuostatas (tiek, kiek jų nepriekaištingos reputacijos nereglamentuoja jų veiklą reglamentuojančių specialiųjų įstatymų nuostatos), 27, 28 straipsniai, 34 straipsnio 2 dalis (tiek, kiek materialinių pašalpų skyrimo nereglamentuoja jų veiklą reglamentuojančių specialiųjų įstatymų nuostatos), Lietuvos Respublikos Seimo, Respublikos Prezidento ar Vyriausybės paskirtiems valstybės institucijų ir įstaigų vadovams – valstybės pareigūnams taikomas VTĮ 37 straipsnis, 30 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys (kasmetinės atostogos) ir 35 straipsnio 1 dalies 7 punkte numatytu pagrindu išeitinė išmoka.

Atskirų valstybės pareigūnų socialinės garantijos yra numatytos atskiruose specialiuose įstatymuose arba jos yra iš vis nenumatytos niekur. Atsižvelgiant į tai, teisinis reglamentavimas yra labai nevienodas, pvz.: minimali kasmetinių atostogų trukmė numatyta nuo 20 darbo dienų iki 28 kalendorinių dienų, maksimali – nuo 30 darbo dienų iki 42 kalendorinių dienų. Valstybės pareigūnams numatytos išeitinės išmokos 2-4 mėnesių atlyginimo (darbo užmokesčio, vidutinio darbo užmokesčio, pareiginės algos) dydžio.

Taip pat valstybės pareigūnams teisės aktuose nėra numatytas darbo santykius ir socialines garantijas reglamentuojančių įstatymų taikymas (tiek, kiek jų statuso ir socialinių garantijų nereglamentuoja specialiųjų įstatymų nuostatos), kaip tai yra nustatyta valstybės tarnautojams, statutiniams valstybės tarnautojams, prokurorams ir kt. Tai sukelia neaiškumų, taikant nuostatas, kai specialieji teisės aktai nereguliuoja tam tikrų tarnybos santykių sričių (pvz., darbo laiko, poilsio laiko, garantijų ir pan.).

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekdami suvienodinti visų valstybės pareigūnų socialines garantijas bei atsižvelgdami į tai, kad valstybės pareigūno statusas yra ypatingas ir jam nustatytos garantijos yra artimesnės valstybės tarnautojams nustatytoms garantijoms, VTĮP siūloma išplėsti įstatymo taikymą valstybės pareigūnams, t. y. taikyti ir VTĮ 2, 4, 10 straipsnio 7 dalį, 22, 23, 24, 25, 26, 31, 32, 33, 37, 38, 39 straipsnius. Taip pat siūloma numatyti, kad valstybės pareigūnams taikomi darbo santykius ir socialines garantijas reglamentuojantys įstatymai ir kiti teisės aktai tiek, kiek jų statuso ir socialinių garantijų nereglamentuoja VTĮ įstatymas ir specialiųjų įstatymų nuostatos. VTĮ 10 straipsnio 7 dalies pakeitimu siekiama, kad apie tarnybos sąlygas būtų informuojami tiek valstybės tarnautojai, tiek valstybės pareigūnai, taip kaip yra numatyta 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir tarybos direktyvoje (ES) 2019/1152 dėl skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų Europos Sąjungoje. Teikiamų specialiųjų įstatymų projektuose siūloma nustatyti, kad jiems taikomas VTĮ tiek, kiek VTĮ numatytas taikymas valstybės pareigūnams ir kiek jų statuso nereglamentuoja specialūs įstatymai. Tai pat siūloma aiškiai numatyti, kad valstybės pareigūnams taikomas Darbo kodeksas tiek, kiek jų statuso nereguliuos VTĮ ir specialieji įstatymai. Ši nuostata yra tikslinga, nes jos neįrašius darbo įstatymų taikymas valstybės pareigūnams nebūtų aiškus.

Specialiųjų įstatymų projektuose, išskyrus atvejus, kai dėl pareigų specifikos negalima užsiimti tam tikra veikla, siūloma suvienodinant tam tikras specialiąsias nuostatas:

1) visiems valstybės pareigūnams pasibaigus kadencijai, jeigu jie nėra paskiriami antrai ar kitai kadencijai ir per 2 mėnesių terminą nepradeda eiti valstybės pareigūno ar valstybės tarnautojo pareigų, yra išmokama 2 mėnesių jų vidutinių darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka. Tuo atveju jei įgaliojimai nutrūktų dėl sveikatos priežiūros įstaigos išvados, būtų išmokama 3 mėnesių jų vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka. Mirties atveju valstybės pareigūno šeimos nariams (sutuoktiniui, partneriui, sugyventiniui, nepilnamečiams vaikams (įvaikiams)) būtų išmokama 3 mėnesių jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio išmoka;

2) tais atvejais, kai valstybės pareigūnui nustatyta, kad negali dirbti kito darbo, negali gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus jam nustatytą darbo užmokestį ir užmokestį už mokslinį bei pedagoginį darbą ar atlyginimą už kūrybinę veiklą, papildomai siūloma numatyti teisę gauti užmokestį už dalyvavimą Europos Sąjungos, tarptautinių organizacijų, užsienio valstybių

finansuojamuose arba Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo projektuose, kuriuose vykdoma pedagoginė ar kūrybinė veikla.

Priėmus įstatymus bus suvienodintos visų valstybės pareigūnų socialinės garantijos, užtikrintas teisinis aiškumas, lygiateisiškumas ir teisėtų lūkesčių principas.

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos ir valstybės duomenų valdysenos įstatymu pakeistas Lietuvos statistikos departamento pavadinimas, siūloma Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte, Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo Nr. IX-2135 6 ir 37 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte nurodyti naują Lietuvos statistikos departamento pavadinimą – Valstybės duomenų agentūra.

Atsižvelgiant į tai, kad rengiamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, kuriuo keičiamas įstatymo pavadinimas, siūloma Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 15, 17 ir 82¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekte, Lietuvos Respublikos kultūros tarybos įstatymo Nr. XI-2218 6, 7, 10 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1996 pakeitimo įstatymo projekte nurodyti naują įstatymo pavadinimą – Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymu Nr. XIV-1722, siūloma Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 15, 17 ir 82¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekte, Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso 7, 34, 36, 37, 41, 54, 63, 79, 80, 131, 132, 135, 138 ir 143 straipsnių pakeitimo konstitucinio įstatymo projekte, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 3, 4, 25 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte patikslinti sąvokas.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų Įstatymų projektų pasekmės ir kokių priemonių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymus iš esmės neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti Įstatymų projektai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip Įstatymų projektų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai

Įstatymai nesusiję su įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymų projektų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymus, nereikės priimti kitų įstatymų, juos keisti ir (ar) pripažinti netekusiais galios. Visi Įstatymų projektai teikiami kartu su VTĮP.

10. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir Įstatymų projektų sąvokų bei jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Įstatymų projektuose naujų sąvokų nepateikiama, galiojančios sąvokos nekeičiamos.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentų nuostatas.

12. Įstatymų projektams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

Priėmus Įstatymus, įgyvendinamųjų teisės aktų projektų rengti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks Įstatymų projektams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Projektais teikiamiems pasiūlymams įgyvendinti papildomų lėšų iš valstybės ir (ar) savivaldybių biudžetų nereikės, jų sutaupyti nenumatoma.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus, specialistų vertinimų nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „valstybės tarnautojas“, „išėitinė išmoka“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.